

Дрозд В. Г.,

*доктор юридичних наук, професор,
начальник 3-го відділу науково-дослідної лабораторії
проблем правового та організаційного забезпечення
діяльності Міністерства,
Державний науково-дослідний інститут МВС України,
м. Київ*

Абламська В. В.,

*науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
з проблем наукового забезпечення правоохоронної
діяльності та якості підготовки кадрів,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Харків*

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

У Стратегії розвитку вищої освіти України на 2021–2031 роки зазначено, що до проблем розвитку системи вищої освіти в Україні віднесено, зокрема, незадовільний рівень автономії ЗВО, невідповідність структури підготовки поточним і перспективним потребам ринку праці, невідповідність навичок випускників ЗВО потребам роботодавців, низьке та неефективне фінансове забезпечення вищої освіти, слабкий зв'язок ЗВО з наукою, втрата кадрового потенціалу тощо [1].

Насамперед варто відмітити, що відповідно до Положення про Міністерство внутрішніх справ України від 28.10.2015 основними завданнями МВС є: забезпечення формування пропозицій до обсягів державного замовлення на підготовку, перепідготовку та післядипломну освіту фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів для МВС; установлення порядку добору, направлення та зарахування на навчання до закладів освіти, що належать до сфери управління МВС; установлення порядку організації та строку професійного навчання працівників МВС Національної поліції; організаційно-методичне супроводження освітнього процесу в закладах освіти, що належать до сфери управління МВС; моніторинг ефективності та успішності професійної діяльності випускників закладів освіти, що належать до сфери управління МВС; аналіз та узагальнення результатів освітньої та наукової діяльності закладів та установ; установлення порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти тощо [2].

На сьогодні відповідно до Наказу МВС України від 14.02.2008 № 62 основною метою діяльності закладів освіти системи МВС є забезпечення умов, необхідних для отримання особою вищої освіти, підготовка фахівців для органів і підрозділів МВС, інших органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій України [3]. Разом із тим основною метою проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у системі МВС України є вирішення правових, організаційних, технічних, оперативних, інформаційних та інших проблем, які стоять перед органами внутрішніх

справ (Наказ МВС України від 15.05.2007 № 154).

Законом України «Про Національну поліцію» визначено, що «професійне навчання поліцейських передбачає підготовку у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання та післядипломну освіту» [4]. У цьому Законі також зазначено, що «поліцейський може під час проходження служби займатися науково-педагогічною та науковою діяльністю, а від наявності наукового ступеня або вченого звання залежить розмір грошового забезпечення поліцейського».

У свою чергу, Законом України «Про вищу освіту» встановлено, що «державні органи, до сфери управління яких належать вищі військові навчальні заклади (заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання), мають право своїми актами встановлювати особливі вимоги до управління відповідним закладом вищої освіти, діяльності та повноважень вченої ради, практичної підготовки осіб, які навчаються у відповідних закладах вищої освіти, реалізації прав і обов'язків наукових і науково-педагогічних працівників та осіб, які навчаються, порядку відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів тощо» [5]. Враховуючи це, слід зазначити, що освітньо-наукова діяльність у ЗВО МВС України регламентується нормативно-правовими й організаційно-розпорядчими документами МВС України.

Аналіз чинних нормативно-правових актів дає можливість стверджувати, що заклади вищої освіти МВС України повинні забезпечувати надання якісної вищої освіти та проведення на високому рівні наукових досліджень, які мають на меті вирішення правових, організаційних, технічних, оперативних, інформаційних та інших проблем у сфері правоохоронної діяльності, а освітньо-наукова діяльність у ЗВО МВС України має бути спрямована, зокрема, на постійне вдосконалення освітнього процесу, аналіз його ефективності і відповідності потребам службової діяльності.

Однак слід зазначити, що Положення про вищі навчальні заклади МВС, затверджене Наказом МВС України від 14.02.2008 № 62, потребує оновлення та приведення у відповідність до чинного законодавства про вищу освіту. Така необхідність є нагальною, адже завдання ЗВО МВС України та порядок управління цими закладами є відмінними від інших закладів вищої освіти України, і ця відмінність робить їх унікальними та зумовлює необхідність їх функціонування.

Процедура добору, направлення і зарахування на навчання до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для МВС і Національної поліції України за державним замовленням, визначається відповідним положенням [6]. Цим положенням визначено, що ЗВО здійснюють підготовку кадрів для МВС, Національної поліції України та Національної гвардії України ступенів вищої освіти бакалавра, магістра, доктора філософії, доктора наук. Однак, враховуючи, що науковий ступінь доктора наук відповідно до Закону України «Про вищу освіту» не входить до переліку ступенів вищої освіти, на наш погляд, слід викласти це положення таким чином: «ЗВО здійснюють підготовку кадрів для МВС, Національної поліції України та Національної гвардії України ступенів вищої освіти бакалавра, магістра, доктора філософії». Маємо зазначити, що потребує приведення у відповідність до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання окремих питань присудження наукових ступенів та ліцензування освітньої діяльності»

[7] і Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у науково-дослідних установах, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, та вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України [8]. Цей порядок має окремо регулювати організаційні питання, пов'язані з підготовкою здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, який одночасно є науковим ступенем, та наданням наукового ступеня доктора наук.

Чинне Положення про організацію проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у системі МВС України, затверджене Наказом МВС України від 15.05.2007 № 154, наразі перебуває у процесі оновлення та вдосконалення, у зв'язку з чим, на нашу думку, в новій редакції слід увагу приділити саме науковій роботі, пов'язаній із законотворчою діяльністю, зокрема визначивши в ньому, що науково-дослідні роботи, які проводяться ЗВО МВС України, спрямовані на розроблення пропозицій, рекомендацій та наукових висновків щодо вдосконалення не тільки правових засад діяльності органів внутрішніх справ, а й інших питань у сфері державної безпеки, боротьби зі злочинністю, захисту прав і свобод громадян.

Отже, слід зазначити, що на сьогодні нормативно-правова база, яка регламентує провадження освітньо-наукової діяльності закладами вищої освіти МВС, потребує оновлення та вдосконалення. Це є одним з основних напрямів удосконалення організації освітньо-наукової діяльності в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських.

Резюмуючи викладене вище, можна зауважити, що збереження та розвиток існуючої системи підготовки поліцейських з урахуванням сучасних вимог та викликів є основним завданням держави для забезпечення якісної підготовки працівників Національної поліції України.

Удосконалення освітньо-наукової діяльності у ЗВО МВС України можливе за допомогою оновлення та вдосконалення нормативно-правової бази, налагодженого механізму бюджетного фінансування освітньої діяльності та наукових досліджень, ефективної реалізації вказаних форм взаємодії ЗВО МВС України з Національною поліцією з метою забезпечення територіальних органів та підрозділів висококваліфікованими працівниками, які будуть спроможні забезпечувати належний рівень безпеки в державі.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку вищої освіти України на 2021–2031 роки // Міністерство освіти і науки України : офіц. сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>.
2. Положення про Міністерство внутрішніх справ України : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-p>.
3. Положення про вищі навчальні заклади МВС : затв. Наказом МВС України від

14.02.2008 № 62 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-08>.

4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

5. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

6. Порядок добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищого військового навчального закладу Національної гвардії України : затв. Наказом МВС України від 15.04.2016 № 315 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0668-16>.

7. Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання окремих питань присудження наукових ступенів та ліцензування освітньої діяльності : Закон України від 30.03.2021 № 1369-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1369-20>.

8. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у науково-дослідних установах, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, та вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України : затв. Наказом МВС України від 28.11.2017 № 963 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1534-17>.